

President Kaljulaidi Fondi tagasiside karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõule (nn nõusolekuseaduse eelnõule)

President Kaljulaidi Fond tunnustab otsust võtta Eestis kasutusele nõusolekupõhine seksuaalvägivalla käsitlus ning selle nn. jah-mudel. See on väga oluline samm, et seksuaalvägivallaohvrid oleksid Eestis paremini kaitstud ning et sellise laastava kogemuse ja trauma saanud inimeste väärikus oleks senisest oluliselt paremini tagatud. Uus lähenemine viib Eesti seaduse kooskõlla nii Istanbuli konventsiooni kui ka kaasaegsete euroopalike väärtuste ja õiguspraktikaga.

Tervitatav on, et nõusolekuseaduse eelnõusse on lisatud ka selgitavad sätted. Seksuaalvägivallajuhtumitega tegelevad juristid on rõhutanud, et need on vajalikud, et seadusemuudatus tooks kaasa kiire ja ühtse muutuse õiguspraktikas. Kui jätta kõik kohtupraktika kujundada, veniks protsess subjektiivsetel põhjustel ning ohvrite kaitse seisukohalt oleks see liiga riskantne.

Kuigi hiljutine Riigikohtu lahend rõhutab läbiva nõusoleku olulisust seksuaalvahekorras, teeme ettepaneku sõnastada see põhimõte ka eelnõus selgesõnaliselt. Jah-mudeli rakendamisel tuleb arvestada, et osapoolte nõusolek peab kehtima kogu vahekorra vältel. See, et inimene annab nõusoleku vahekorra alguses, ei tähenda automaatselt, et ta nõustub kõige järgnevaga, mille kohta tal ei ole veel teavet ning mis võib teda vigastada, kahjustada või hirmutada.

Seksuaalvägivalla ennetamisel ja ohvrite kaitsel ei saa Eesti lubada endale poolel teel peatumist. Nõusolekupõhine lähenemine ja jah-mudel ei ole üksnes õigusnorm, vaid sõnum, et meie ühiskond väärtustab iga inimese vabadust, turvatunnet ja väarikust. Kui nõusolek on alus kõigis eluvaldkondades, peab see olema ka intiimsuhetes vaieldamatu põhimõte. See on samm õiglase, hooliva ja turvalise Eesti poole.

Taavi Linnamäe
President Kaljulaidi Fondi tegevjuht